

Unustatud Anu Kaal

«Jaa,» vastab reibas hääl telefonis, kui helistan Anu Kaalule (72). Juba sellest reipast jaast piisab, et aru saada – ta hääl heliseb nagu aastakümnete eest neis kümnetes ja kümnetes rollides, millega ta end rahva südamesse on laulnud.

Fotostuudiosse saabub õbluke sirge rühiga naine, kellest õhkab südamlikkust ja siirust. Ja lavasarmit!

Kui ta oleks praegu Estonia teatri lavataguses, võiks olla kindel, et kohe astub ta lavale ja lummab taas kogu saalis viibiva publiku.

Tõsiasi on aga see, et Estonia teatri lavakardinad sulgusid tema ees juba 1990. aastate keskel. Pärast seda pole Anu Kaal enam püünele astunud.

Midagi on siiski alles jäänud. Anu istub grimmitooli nagu vana rahu ise. «Vanad ajad tulevad meelde, see kõik on ju täpselt nii, nagu oli teatriski,» tõdeb Anu.

Võiks astuda otse lavale

Paar järgmist tundi fotoaparaat muudkui klõpsub ja kaameras talle olevate piltide arv hakkab lähenema sajale. Uskuge või mitte, aga selle ajaga on Anu jõudnud kehastada kaamera ees nii kurja kuningannat kui ka sulnist vanaema.

Üks on kindel – lavapisik ei ole Anust kuhugi kadunud ja rollidesse sisseelamine käib tal lausa välgukiirusel. Kus on rooste? Seda ei olegi!

Fotosessioon saab läbi. Anu on tehtuga rahul, ehkki pisut väsinud. Unustame grimmi, heidame kleidid kõrvale ja läheme Anu juurde koju juttu edasi rääkima.

Kesklinnakorteril on ees topelruksed, mõlemad lukustatud ja peame pisut trepikojas ootama, kuni seestpoolt lahti tehakse.

Uksel seisab Väino Aren (80), Anu elukaaslane. Kuigi alles haiglast välja saanud, on ta end juba koguda jõudnud ja tuleb hea meelega meie seltsi.

Nahktugitool kriuksatab kergelt ja võtab perenaise oma pehmesse sülelusse. See on Anu lemmiktool,

Silver
Kuusik
portreeterib

sealt vaatab ta «Õnne 13» ja nii juba 20 aastat. Vahepeal näitab teler ka muusikakanaleid, aga jah, laupäevaõhtuti ei jää kunagi ükski «Õnne» osa siin vaatamata. «Õeldakse küll, et igav seriaal, aga see on mõeldud teatud sihtgrupile. Inimesed tunnevad seal ära oma elu,» kinnitab Anu.

Anu ja Väino on vahetud suhtlejad ja oi kui palju hoolivust on nende silmis teineteise vastu! Siin on nii kodune olla, nagu oleksin omaenda elutoas.

Enamasti räägib Anu. Väino on vaikne, võib-olla on ta jukerdava tervise tõttu siiski pisut väsinud.

Väinos pole kübetki Krissut

«Elame siin Väinoga kahekesi ja mina naudin rahulikku töötava pensionäri elu,» ütleb Anu. Väinoga on tema elutee ühte jooksnud juba ligi 30 aastat. Kumbki kaotas oma abikaasa keskealisena.

Kuigi mõlemad töötasid toona Estonias, ei olnud nad omavahel kuigi tihedalt läbi käinud. Aga ometi oli nende vahel vastastikune sümpaatia.

«Meid viis kokku samade raskete olude läbielamine,» räägib Anu. «Eks oma osa oli selles ka teatrielul, kus näitlejad-artistid ju iga päev kokku puutuvad ning oma muresid ja rõõme jagavad.»

Võibki öelda, et kahe teatrikunstniku elu põimimised ühte saatus ja teatrimelu.

Kuigi Anu pere elas siis veel leina raskesti üle, võtsid nad Väino hästi omaks.

Anu tütar Teele meenutab Väino tulekut perre: «Nagu emalgi, nii oli ka minul pärast isa surma väga raske. Läksin ju veel üsna kohe pärast isa surma ka Leningradi õppima ja ema jäi sisuliselt üksik.»

Sestap oli tore, et Anu leidis endale eluseltsilise. «Saan Väinoga väga hästi läbi, ta on mu lastele vanaisa eest. Ja mu ema on

**Estonia teatri
lavakardinad sulgusid
Anu Kaalu ees juba
1990. aastate keskel.
Pärast seda pole ta
enam püünele astunud.**

Kuigi kunagist kuulsust
katab unustusteloor,
on Anu Kaal ikka sama
sarmikas kui vanadel
headel aegadel.

FOTO: TERJE UGANDI
JUMESTUS: AUNE AASOJA
STIIL: IMBI ILVES
KOLLANE JAKK: MONTON
TULPIDEGA KLEIT JA KAELAKEE:
ERAKOGU

mu lastele olnud mustervanaema!» tunnistab Teele.

Nüüd, kolm aastakümnet hiljem, naudivad Anu ja Väino rahulikku eluetappi, kus põletavad kiiret enam ei ole. «Varem käisid lapselapsed siin pärast kooli kõhtu täis söömas, siis kuulsime vähemasti uudiseid. Lapselapsed on nüüd kõik juba suured, aga meie tunneme neist pärastlõunatest puudust.»

Küll aga ei pea Anu ja Väino end üksikuna tundma, sest omajagu aega veedavad nad ka koos oma täiskasvanud lastega. «Suvel käisime koos suveetendustel ja sügisel viime ema kindlasti seenele,» lubab Teele.

Väino käib endiselt töö. «Peale teleseriaali «Õnne 13» lööb ta kaasa veel mitmes teatritükiski,» räägib Anu ja vaatab uhkusega kaasa poole. «Ta on ainuüksi Estonias töötanud 63 aastat. Seal riulis on videokassetid, kus meil on kõik «Õnne» osad. Neid on kokku 85.»

Krissu roll tuleb Väinoga väljaspool seriaali kaasa. «Turul tuntakse ta ära, astutakse ligi ja soovitakse jõudu. Mõnigi ütleb talle kogemata Krissu,» räägib Anu, muie suunurgas. Muigama ajas teda ka see, kui tütar Teele kunagi küsis: kuule, Väino, kuidas sa saad seal seriaalis nii nõme olla?

«Tegelikult ei ole temas kübetki seda Krisut, keda ta seriaalis kehastab!» teatab Anu. «Ma imetlen tema oskust niisugust karakterit välja mängida.»

Kas Anu Õnne tänava lugudes kaasa lüüa ei tahaks, on talle sellist võimalust üldse pakutud?

Ei, ei ole pakutud, aga Anu ei tahakski. «Kindlasti mitte!»

Oma «kuulsa» kaasa varjus

Kui Väinole tullakse sageli tänaval ligi, siis Anuga on hoopis teised lood. Lavalt kadudes tuhmub sära ja kunagise kuulsuse katab unustuseloor.

«Mind enam ära ei tunta,» nendib Anu.

Nüüd, tagantjärele, räägib Anu sellest pistise pea ja sirge seljaga. «Ütleme nii, et see kujunes nõnda. See ei olnud minu otsus. *C'est la vie!*» ütleb 33 aastat Estonia laval säranud Anu.

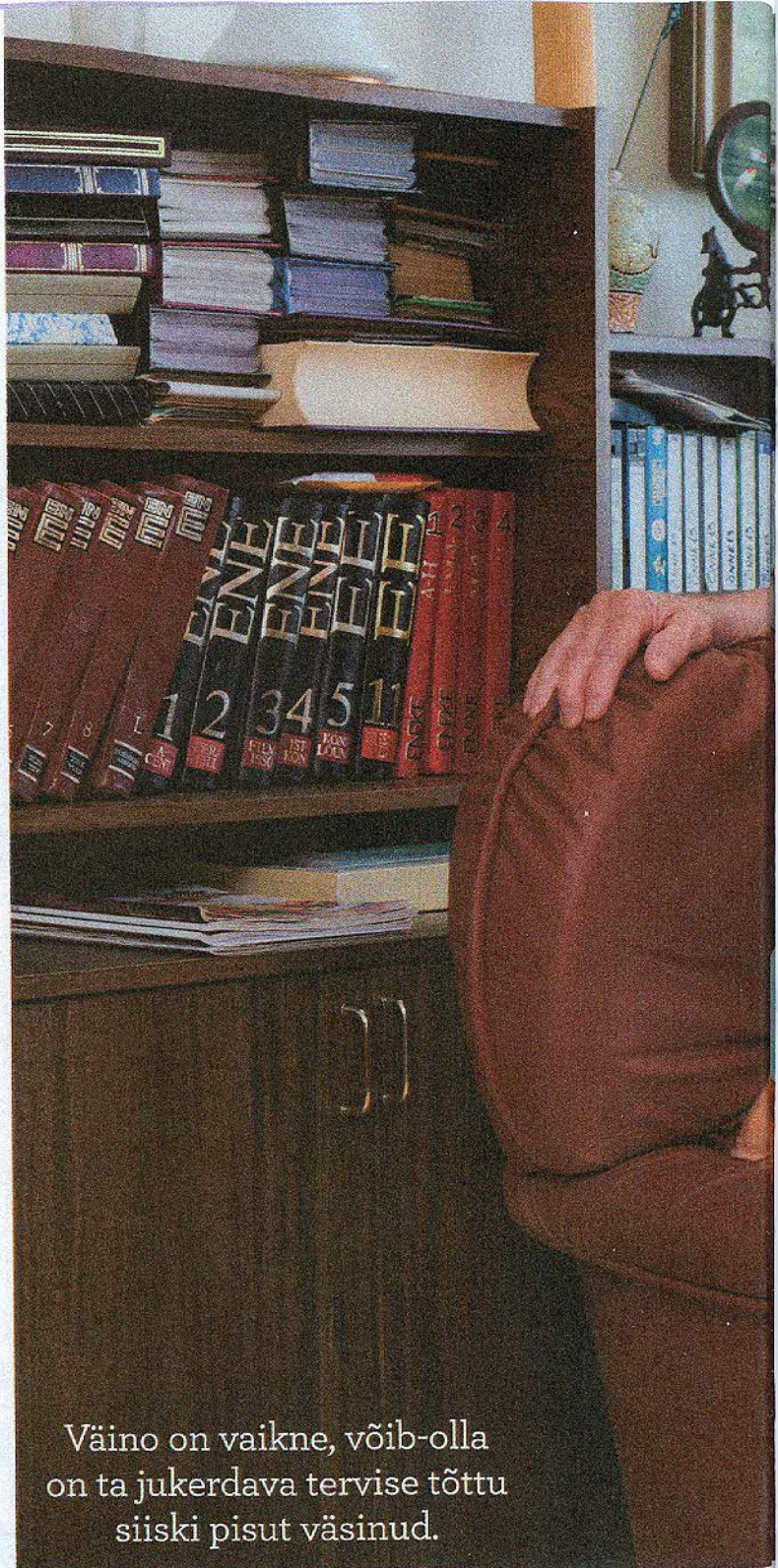
Nukravõitu ilme ta näol annab aimu sellest, et kunagised hingehaavad ei ole veel päriselt kokku kasvanud.

Küll aga näeb Anu möödanikku ka positiivses valguses, sest igal tumedal toonil leidub ka hele külg. «Iga sulgunud uks avab mõne uue. Minu uus võimalus oli olla õppejõud muusikaakadeemias.»

Seda tööd teeb ta praegugi veel, andes oma oskusi edasi neile, kes mängivad teatris praegu või ehk mõne aasta pärast.

Telefonihelin. Anu ruttab krapsakalt vastama. Kümnekonna minuti järel on ta tagasi, silmis sära ja hääles emalik õhin: «Näe, just praegu helistaski üks endine õpilane. Tuleb Soomest Eestisse ja saame kokku.»

Oma õpilaste tegemistel hoiab ta silma peal

Väino on vaikne, võib-olla on ta jukerdava tervise tõttu siiski pisut väsinud.

ning röömustab ja muretseb koos nendega. Seda kinnitab ka Anu tütar Teele: «Õpilased on talle ka nagu oma lapsed. Ta muretseb nende nohude ja kõhade pärast. Ma imetlen oma ema empaatiavõimet, ta suudab end suurepärast pere ja õpilaste vahel jagada.»

Intriigid? Ei, konkurents

Kuigi oleme plaaninud vestelda rohkem praegusest, peatub jutulõng ikka ja jälle kunagistel koloratuursoprani kaunitel aariatel. Mulle meenub ammusest ajast linnalegend prima-donnade Margarita Voitese ja Anu Kaalu riivaalitsemisest Estonias.

Margarita Voites kommenteerib kunagist linnalegendi nii: «Mul oli võib-olla see eelis, et ma olen Anust vanem ja seetõttu jõudsid mõned rollid minuni ka varem. Anul jällegi on teistsugune hääl ja tema sai mängida ka neid rolle, mida mulle isegi ei pakutud.»

Voites iseloomustab Anut väga lüürilise sopranina, kes oskas tundeid väljendada: «Aga seda konkurentsi ma halvaks ei pea. Pigem vastupidi, see ärgitas pingutama!»

Anu muigab ja sõnab, et igasugune konkurents on teretulnud, sest temagi arvates viib see elus edasi ja sunnib pingutama.

Ja kummutab kohe ka väite intriigidest ja

hõõrumistest enda ja Voitesega vahel: «Meie kahe vahel oli ainult eluterve konkurents! Me olime ikkagi väga erinevad. See arendas. Huvitav oli vaadata, mismoodi teine tegi.»

Teine endine kolleeg, Katrin Karisma, meenutab, et Anuga oli tal esimene kokkupuude juba konservatooriumis: «Me lõpetasime ühise lennu - mina lavakunsti erialal, Anu lauljana. Anu on soe ja hästi südamlilik inimene, ta ei halvustanud kunagi kedagi, samas hoiab ta teatavat distantsi.»

Endiste estoonlastega suhtleb Anu edasi. «Kord kuus on meil teatriliidus hommikukohv. Sellele lisanduvad ekskur-

sioonid. Alles käisime Lennusadama angaari-rides, oleme sõitnud ka teistesse linnadesse etendusi vaatama,» räägib Anu. «Üks vahva sõit oli meil endiste kolleegidega hiljuti klaverivabrikusse, mille juhataja Venno Laul tegi meile hiiglama tore ekskursiooni.»

Siiski usub Anu, et ainult andest teatrimaailmas läbilöömiseks ei piisa. Kõige alus on siiski saatuse sõrm, mis viib näitleja kokku lavastajatega. Neist sõltub paraku kogu õitseng. «Palju on ju nii, et lihtsalt lavastajal ei ole sel momendil vaja sellist tüpaazi, keda sina tahaksid mängida ja suudaksid kanda. Nii jääbki see oma aega ootama, kuni on liiga hilja,» räägib Anu.

Temagi karjääril oli õige mitu magusat rolli, mis saatuse tahtel jäidki vaid unistusteks. «Ma oleks hirmsasti tahtnud «Romeos ja Julias» Juliat mängida. Paraku see tükk meie kava ei jõudnudki. Teine oli Prokofjevi «Sõja ja rahu» Nataša. See oli juba

isegi kavas, aga tükki taheti uuenduslikult teha, Andrei Bolkonski mälestustena. Keegi siis kaebas ja keelati ära. Öeldi, et nõukogude muusikaga nii teha ei tohi. Mul oli viis kleiti selleks ömmeldud juba,» meenutab Anu rolli, mida ta iialgi omal nahal proovida ei saanud.

Teie kõrval võib olla Anu Kaal

Kuigi Anu on pensionär, siis mitte-midagi-tegemise-aega tal kuigi palju ei ole. «Me käime ikka Väinoga palju teatris. Niipalju kui vähegi jaksame,» räägib Anu.

«Jaa, ja me ei käi mitte ainult Estonias, vaid ka mujal, igal pool,» lisab Väino.

«Pärast on hea nähtu üle arutada, sest me mõlemad tunneme end teatrimaailmas koduselt, olles ise näinud lavaelu nii kardina eest kui ka tagant. Sõrm, mis on kord teatrile antud, haarab kaasa kogu käe ja tagasi seda enam ei saa!» ütleb Anu.

Varem käisid
lapselapsed siin
pärast kooli kõhtu täis
söömas, siis kuulsime
vähemasti uudiseid.

1 ENSV voka-
listide konkur-
sil 1967. aastal.

2 Luisana
Giuseppe
Verdi ooperis
«Luisa Miller»
1981. aastal.

3 Öökunin-
gannana
Wolfgang
Amadeus
Mozarti «Võlu-
flöödis» 1966.
aastal.

4 Musette-
na Giacomo
Puccini oope-
ris «Boheem»
1978. aastal.

SEE VÕI TOO?

Korralik maavillane kampsun on väga hea!

Kas pühapäevahommikune pikk uinak või kiire hommikuvõimlemine?

Pigem kiire hommikuvõimlemine, sest see tõmbab nii-öelda päeva käima ja teeb enese-tunde heaks.

**Laupäev laste ja lastelastega või nädalava-
hetus iseendale?**

Oleneb olukorrast. Mõlemat teen meelsasti.

Vein või konjak?

Hea ja kvaliteetne valge vein.

**Kas juubel ohtrate külalistega pika laua
taga või väike tähistamine pere seltsis?**

Elus on pidanud tähistama mõlemat moodi, aga ma ise eelistan väikest seltskonda ja perekondlikke koosviibimisi.

Heegeldamine või kudumine?

Mitte kumbki.

Liha või kala?

Kindlasti kala. Mulle meeldib hea ja kvaliteet-
ne punane kala. Olen ka suitsukala sõber.

Villane kampsun või Chaneli kostüüm?

Ikka villane kampsun. Selline korralik maavil-
lane kampsun on väga hea!

Meigiga või ilma?

Oleneb olukorrast, aga ma ise eelistan ikka
pigem ilma.

Ooper või seebiooper?

Ooper, kindlasti professionaalne ooper.

ETV või Kanal 2?

Oleneb kõik sellest, mis saade parasjagu
eetris on.

Ansip või Savisaar?

Sellele küsimusele ma tõesti ei taha vastata.

Säästumarket või Stockmann?

Selver!

Tanel Padar või Arvo Pärt?

Arvo Pärt alati, aga Tanel Padar mõnikord.
Tal on ka tõeliselt häid esitusi.

Anule on kõikidest žanritest kallemaks jäänud siiski ooper. Ta istub tihti kuskil heas kohas, näiteks rõdu esimeses reas, ja naudib täiel rinnal seda, mis laval toimub.

«Publik on hea olla!» ütleb Anu.

Kui kõlab mõni aaria, mida temagi kunagi esitas, käib seest läbi mõnus surin. «Mul on sõnad ka veel peas. Selline tunne, nagu oleks ise selles rollis.»

Nii et kui lähete teatrisse, ei maksa imestada, kui märkate enda kõrval õblukest naist, kes tundub väga tuttav. See võib olla Anu Kaal, kes on tulnud taas kord nautima seda, mis oli kord ka tema elu.

Olen õnnelik, ausalt!

Kas ta kodus ka vahel laulu üles võtab?

Anu naerab lõbusalt, aga jätkab veidi kohmetunult: «Nii oma lõbuks vahel ikka, aga ega ma mingit kvaliteeti enam taga ei aja. Minu laulud on lauldud!»

Inimesele, kes on suurema osa oma elust pühendanud teatrile, võiks ehk vahel tulla ahvatlus end veel korrakski laval sisse seada?

«Ei, Anu Kaal ei astu enam lavale!» kõlab resoluutne vastus.

Kuigi paratamatult jääb mulle mulje,

Kui kõlab mõni aaria, mida temagi kunagi esitas, käib seest läbi mõnus surin.

et seda öeldeski heliseb tema peas ja hinges üks imekaunis aaria. Seda enam, et elutoa nurgas troonib pianino ja siit-sealt vaatavad vastu mahukad noodimapid. Anu tähendab, et need on klaviirid (orkestriteose ümberkirjutused klaverile – toim) ja peidavad endas neid samu aariaid,

mis on vastu pidanud aastakümnete pikkusele ajaproovile.

Kui Anu parajasti töö, teatris või kolleegidega kohtumas ei ole, naudib ta iga vaba hetke. Eriti meeldib talle olla looduses. «Väinol on ilus suvila põhjarannikul ja palju aega veedame ka minu lapsepõlvkodus Nõmmel, kus praegu elab mu tütre pere,» räägib Anu.

Võimalusel pistab ta ka näpud mulda. «Suur aednik ma ei ole, aga niipalju, et korras oleks ja üle pea ei kasvaks, ma ikka rohin ja istutan.»

Ta on õnnelik. Nüüd, kui elutöö on tehtud, saab ta nautida elu koos toetava kaasaga, kes hindab samuti teatrit ja kauneid kunste. «Ma olen tõesti õnnelik, ausalt. Inimene ei ole loodud üksi olema,» ütleb Anu ja saadab hella pilgu Väino poole.

Aeg on hüvasti jätta. «Aga teie tulge ikka teinekord siia veel tagasi,» viipab Väino mulle ükselt.

Violettana Giuseppe Verdi ooperis «Traviata» 1974. aastal.

